

Лист издази према потреби. — Адреса за све што се тиче листа: Journal officiel du Monténégro, Neuilly-sur-Seine, rue Ancelle (France). — Рукописи остају уредништву. — Преплата на шест мјесеца износи три франка за Француску, шест франка за све друге земље. Поједини број по 16 сантима.

Journal officiel du Royaume de Monténégro
"GLAS TZERNOGORTZA" (La Voix du Monténégro)
paraissant actuellement à Neuilly-sur-Seine,
suivant les exigences du service.

On s'abonne au bureau du journal officiel :
NEUILLY - SUR - SEINE, rue Ancelle.
Prix de l'abonnement pour six mois
3 fr. pour la France, 6 fr. pour l'étranger.

За огласе плаћа се по 10 сантима за сваку ријеч или број, штампаних из петитних слова. За сваки оглас, мањи од 50 ријечи: два франка. За понављање огласа: половина цијене. За крупније огласе: према томе, колики простор заузимају (сваки задржан петитни ред рачуна се као 8 ријечи).

НЕЋИ код Париза, 25. септембра 1917.

NEUILLY-sur-SEINE le 8. octobre 1917.

— Унук Његова Величанства Краља Господара, Њ. Кр. Височанство Александар, Насљедник Пријестола Краљевине Србије, упутио је јуче овај телеграм свом узвишеном Дједу:

Приликом рођен-дана мога драгог дједа мило ми је да му упути-
тим моју искрену честитку, а мо-
је њежне мисли свијема.

Александар

Главни-командујући генерал целокупне енглеске војске у Француској, фелдмаршал сер Дуглас Хеј упутио је Његову Величанству Краљу Господару ову телеграфску честитку:

Field Marshal Sir Douglas Haig to
His Majesty the King of Montenegro.

On behalf of the British Armies in
France I beg to offer our respectful
congratulations on the occasion of Your
Majesty's Birthday. We look forward
with increasing confidence to the early
deliverance of Your country and all other
Allied territories which remain in the
hands of the enemy.

Одговор Његова Величанства
Краља Господара гласио је овако:

A Son Excellence Sir Douglas Haig,
Commandant en Chef des Troupes
Britanniques en France.

J'apprécie hautement les félicitations
que Votre Excellence m'a adressées en
son nom et au nom des Troupes Britan-
niques à l'occasion de l'anniversaire de
Ma naissance et vous remercie du plus
profond de mon cœur.

Ma grande admiration pour vous et
les héroïques soldats qui sont sous votre
paternel commandement, les exploits
magnifiques par lesquels ils affirment,
chaque jour, leur supériorité sur l'adver-
saire Merendent certain que leurs efforts,
jointes à ceux de nos vaillants Alliés,
obtiendront bientôt la libération de tous
les territoires qui se trouvent encore aux
mains des ennemis et la délivrance de
Mon Pays qui n'est pas le moins opprimé
par leur brutale domination.

Nicolas R.

Превод:

Фелдмаршал сер Дуглас Хеј Његову Величанству Краљу Црне Горе.

У име Британске Војске у Француској, молим да изволите примити нашу пуну поштовања честитку приликом рођен-дана Вашег Величанства. Наше уздање бива све чвршће, да ће се ускоро ослободити Ваша земља, као и све остале Савезничке земље које се налазе у рукама непријатељским.

Његовој Екселенцији
сер Дуглас Хеј,

главнокомандујућем фелдмаршалу
Британске Војске у Француској.

Високо цијеним честитку коју ми је
Ваша Екселенција, у име своје и у име
Британске Војске, упутила приликом
мога рођендана, и захваљујем вам од свега
срца

Моје велико дивљење за Вас и за јуна-
чке војнике под Вашом командом, као
и величанства дјела којима сваког дана
потврђујете своју надмоћност над про-
тивником, утврђују ме у поуздању да
ће ми подвизи, у сложи са нашим храбрим
Савезницима, ускоро постићи ослобо-
ђење свих земаља које се још налазе у ру-
кама непријатеља, а тако и ослобођење
Моје земље која је једна међу највећма
уљеченима њиховом суровом влашћу.
Никола.

НЕСЛУЖБЕНИ ДИО ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВИЈЕСТИ

Његово Величанство Краљ Господар примио је у четвртак у аудиенцију Њ. Екселенцију Есад-пашу, предједника Арбанске Владе.

25. септембар

До 1912. године данашњи дан био је домаћи црногорски празник наш, који је народ славио у оквиру државних граница. Ко је ма и једном провео тај дан на Цетињу, за увијек му је у драгој успомени остала она искреност којом су Црногорци тај дан светковали. Као што у свом дому породица прославља дан домаћина и родитеља, тако се у Црној Гори прослављао рођендан Краљев, на начин који се уобичајно и укоријенио за пуно пола стољећа. Дивна ли је и живописна слика о том свечаном дану, слика оне бијеле варошнице која се проседа широм питомог поља, одасуд окруженог сурим стењем големих планина. Из околине кућа, утонуних у зеленило, хита народ и војска, стари ратници и нова омладина, да поздраве Краљу рођендан и да чује очинску ријеч. Кроз јесење јутро, обвијено благом маглом ране јесени, кроз коју продиру златни зраци суморног сунца, забрује звона цетињскога манастира... Како се умилно разлежу звуци тих звона, којима је Он у младости испјевао дивну пјесму *Звона Цетињска*. Из далека се чују трубе војничке, које свирају ону најмилију пјесму омладине *Онама*, онама! коју је Он прије равно 50 година испјевао и дао израз срп-

ском патриотском осјећају цијелог једног доба. У то загри и један од њих тонова које је Он, са ратницима из својих младих дана, задобио у биткама о којима нам прича историја. И тада... али нанто дуљити и причати успомене које нам данас нагоне само сузу на очи!

Али од 1912. године, 25. септембар остаје значајан у историји не само Црне Горе, и не само цијелога Српства, него ће и за цио Балкан остати један међу најзначајнијим данима.

Тога дана и опет је загрио топ изнад Цетиња, а у исти тренутак и са бедема Неманине куле на Морачи, али тога дана није тај топ одјекувао само Ловћеном и питомом Ветом, но је задрхтало и у великој радости клинуло свеколико Српство, потресао се и заталасао цио Балкан а Европа заинтеремела да разабере глас са Цетиња: пуцањ тога топа објавио је да је рат оглашен и да не постоји граница између Црне Горе и Турске; а зајам се чуо поклич: «Под барјак сви Црногорци!» и тада је... али нанто причати и понављати оно што смо сви доживјели и што сви знамо предобро као да је јуче било! Рећи ћемо само једно, — а то би валазо вазда да нам је на уму — тога јутра принуло је оно што се у најдубљој тајности припремало; у тајности таквој, да ни

најфиније европске дипломате на Балкану нијесу биле у стању ни наслутити припрему. Четири малене краљевине договориле се и сложили се, заратиле и сломилине огромну турску царевину. То је, чујте браћо и памтите дједо, била у стању постићи само слога и братски договор.

И, рећи ћемо само још једно, а то је, да први, који је полетио на границу и свом снагом својом и свога народа бацио се на вјековнога душманина, први бјеше Никола I.

Навршило се пет година, најбуријих што су их балкански народи у својој бурној историји дочекали, за којих пет теретних година имадосмо мира и починка само оно неколико срећних мјесеца кад бијасмо «најсрећније» поколење од Косова...

Чврста је наша нада да ће се у нашим земаљама опет зацарити слобода и у пој опет сијнути сјај српских круна, и да ће и опет забрујати звона наших светиња, и наши топови поздравити овај дан, али — да ће онда Балкан бити Балканских Народа и ничији више, а постије тога — куд' ћеш даље, жељо наша!

У то име, поздрављајући и честитајући данашњи дан, вјерно и одано кличемо: Његово Величанство Краљ Господар живоно на многа лета!

NACIONALNA
BIBLIOTEKA
CRNE GORE
DURDE
CRNOJEVIC

СЛОБОДНА ГОВОРНИЦА LA TRIBUNE LIBRE

ИЗЈАВА ЦРНОГОРАЦА У ПАРИЗУ.

Има већ више мјесеца, од како бивши председник црногорске владе, а садашњи председник „Црногорског Одбора за Народно Уједињење“, А. Радовић, са осталим друговима из Одбора, води једну колико недостојну, толико безобзирну кампању противу суверених права Црне Горе и њених представника.

А. Радовић и другови му ставили су себи у задатак, да свим могућим средствима, а поглавито путем јавности, дискредитују у очима наших Савезника своју Отаџбину, како би јој за будући конгрес мира створили такав положај, с којим не само што се не би могао помирити ниједан поштен Црногорац, већ који би био на штету како њених сопствених, тако и општих националних интереса.

Та кампања достигла је свој врхунац у 10. и 11. броју Одборовог листа: „Уједињење“ (излази у Женеви), у којима се, поводом познате Крфске декларације, измеђ осталог вели ово:

„Црногорски Одбор за Народно Уједињење“..... налазећи да Црна Гора увијек ратом завршује своју улогу као засебна српска држава, и да јој, као таквој, дошлеђно свему, предстоји само улазак у краљевину Срба, Хрвата и Словенаца..... прихвата у цијелини декларацију председника Кр. Српске Владе г. Н. Пашића и председника Југословенског Одбора г. А. Трumbића, овлашћено донесену по једнодушном споразуму 7. (20.) јула, 1917. на Крфу“ (бр. 10. „Уједињења“).

Затим:

„..... ми Црну Гору већ сматрамо као саставни дио наше уједињене државе и никако не желимо, да се њена државна индивидуалност ичим обилежава“ (11. бр. „Уједињења“).

Ствар је дакле чиста и јасна: нападнута је Црна Гора, нападнута је њена част као државе. Одбор А. Радовића и другова му, прихватајући у цијелини Крфску Декларацију, **хоће да преда Црну Гору, као прију, без њена знања и без њена учешћа.**

Овакво рјешење вјештачки створеног црногорског питања није у стању да задовољи ниједног часног и увиђајног црногорског грађанина из следећих разлога:

што је Црна Гора самостална држава, која је, у вјековној борби с непријатељима, показала толику моралну снагу, и у општој народној ствари играла тако важну улогу, да ње не може нестати на начин, који хоће „Црногорски Одбор за Народно Уједињење“, а који предвиђа Крфска Декларација;

што је Црна Гора у садашњем великом рату, поред свих недостатака у одјељу, храни и ратној опреми, — које не би подржала ниједна друга земља, — свето испунила своју дужност према Српству, Словенству и Савезницима;

што уклањање црногорске династије, као највишег представника земље, — а која, уз то, има неоспорних заслуга за народну ствар, — на начин, који жели сада „Црногорски Одбор за Народно Уједињење“ у свајајући Крфску Декларацију, јесте атак на част, достојанство и суверена права Црне Горе; и

што свака одлука, која би данас била донесена, у погледу будућег положаја Црне Горе, како од стране њених званичних представника, тако, још мање, од стране њених држављана у савезничким земљама, — чији је број бесконачно незнатан у савијењу са читавим становништвом земље, — не може имати никаквог пуноважног значаја због тога, што у њеном доношењу није у стању узети учешћа најглавнији државни фактор, Народно Представништво.

На основу свега наведеног, потписани црногорски држављани у Паризу, изјављују:

да заједна мисао и битна жеља сваког Црногорца јесте велико и свето дјело Ослобођења и Уједињења свих Југословена у једну независну државу, у којој би се имало оставити **народу, искључиво право** да путем слободно изражене воље, нађе најбољи начин, како за једнакост свију и сваког, тако и за социјално и политичко уређење;

да су А. Радовић и другови му, усвајајући Крфску Декларацију, у склапању које није била посвећена Црна Гора, не само изнејерили права и интересе Црне Горе и црногорских грађана, већ и показали крајњу политичку незрелост и понижење; те стога стицањем осуђујемо неополитички, непатриотски и штетни по опште народне интересе рад „Црногорског Одбора за Народно Уједињење“, чији су чланови, раскинувши сваку везу са Црном Гором, — и поред тога што је ова, преко својих садашњих представника показала најбољу вољу за братски споразум у ствари рјешења нашег националног питања, — **тијем самим лишили себе права да подижу свој глас у име Црне Горе и црногорског народа.**

У Паризу, 18. септембра (1. октобра) 1917.

П. Вучковић, министар на расположењу; Л. Нинковић, игуман; Т. Смодлака, инжењер; М. Варошчић, трговац; Н. Јововић; Н. Војводић; Шп. Драшковић; М. Живковић; Ј. Ђуровић; професор Н. Љубиша; Сузо Бајмаковић, трговац; Ст. Ускоковић, трговац; Ђ. Братић; Ил. Средановић, чиновник; д-р П. Јовићевић, члан државне контроле; В. Милачић; Мих. Ковачевић; С. Лончић; Ј. Петровић, трговац; П. Марковић; А. Фрзовић; Н. Тујковић, професор; Т. Уљаревић; Д. Ђурашковић, посједник; Ј. Ђурашковић, чиновник; Н. Мартиновић; Шп. Рогошић; М. Ставрић; К. Лучић, д-р. Др. »Россија« за Црну Гору; П. Миљанић, инжењер; М. Драшковић; М. Раичковић; С. Вујовић; Вл. Пашић, студент; П. Ђукановић, студент; П. Божовић, чиновник; В. Војиновић; Р. Борета; П. Одаловић; Ур. Давидовић, учитељ; А. Прља, студент; Ст. Јањевић; П. Радуловић; професор П. Богдановић; д-р. С. Алексић; Ђ. Станковић; Душ. Станковић; Д. Дакић; Ст. Шћеповић, чиновник; Вл. Ђ. Поповић, адвокат; Ј. Хорејш, чиновник; Н. Дуле-

вић; П. Дабовић; П. Петровић, учитељ; М. Братић; Ђ. Перић, студент; А. Мирковић; Ст. Рајичковић; С. Каварић; Н. Стојановић; П. Поповић; Св. Поповић, студент; Ђ. Вукадиновић; Л. Стругар; Н. Љубановић; Г. Рајван, трговац; Б. Рајовић; Н. Марковић; Максим Поповић; М. Абајић; Ф. Вукмировић, чиновник; В. Пејовић; П. Ботић; М. Бројанац; В. Скендер; П. Вукчевић; П. Џањевић, студент; Кр. Браковић; В. Андрић; Ст. Обрадовић; Ст. Арсић; Ђ. Краљевић; Перко Божовић; Тал. Перишић; М. Поповић; Р. Шакић; Б. Перовић; П. Димитријевић; Пет. Поповић; Ј. Тарајило; М. Ланић; Др. Вучевић, студент; Л. Ђ. Јовановић; Петар Ђурковић; Никола Петровић; Ј. Р. Гатало, тинограф.

Слиједи даљи потписи.

DECLARATION DES MONTÉNÉGRINS DE PARIS.

Il y a des mois déjà que l'ex-Président du Gouvernement monténégrin, actuellement Président du Comité "Monténégrin pour l'Union Nationale", M. André Radovitch, mène, en compagnie de ses collègues du Comité, une campagne aussi déplacée que sans égards contre les droits souverains du Monténégro et des ses représentants. A. Radovitch et ses compagnons ont pris à tâche de discréditer, par tous les moyens en leur pouvoir, notamment par la voie de la publicité, leur patrie aux yeux de nos Alliés, afin de lui créer, à la veille du futur Congrès de la Paix, une situation telle qu'elle ne pourrait non seulement satisfaire tout Monténégrin loyal, mais qui serait aussi néfaste aux intérêts de la nation Serbe entière. Cette campagne a atteint son point culminant dans les numéros 10 et 11 du Journal du Comité "L'UNION" (qui paraît à Genève) dans lesquels il est dit entre autres à propos de la déclaration de Corfou:

„Le Comité Monténégrin pour l'Union Nationale“.... croyant qu'en cette guerre le Monténégro termine son rôle en tant qu'Etat Serbe séparé et que, conséquemment, il ne peut plus que faire partie du Royaume des Serbes, Croates et Slovènes,..... adopte intégralement la déclaration du Président du Gouvernement Royal de Serbie, M. N. Pachitch et du Président du Comité Yougo-Slave, M. A. Troumbitch, faite en conformité de l'assentiment unanime, le 7 (20) juillet 1917 à Corfou. (N° 10 de "l'Union").

Ailleurs:

..... "Nous considérons le Monténégro déjà comme partie constituante de notre Etat uni et ne souhaitons nullement que son individualité politique soit marquée par quoi que ce soit." (N° 11 de "l'Union").

Les faits sont donc clairs: Le Monténégro est attaqué, l'honneur de l'Etat Monténégrin est en jeu. Le Comité A. Radovitch et consorts, adoptant en entier la déclaration de Corfou, se fait le jeu de vouloir donner en cadeau leur pays sans consultation ni consentement de sa part.

Une telle solution de la question monténégrine artificiellement posée ne peut satisfaire tout Monténégrin d'honneur et de conscience, pour les raisons suivantes:

Le Monténégro étant un Etat indépendant qui, pendant des luttes séculaires avec l'ennemi a fait preuve d'une telle force morale et qui, dans la question nationale a joué un rôle tellement important que sa disparition ne peut avoir lieu de la façon désirée par le "Comité Monténégrin pour l'Union Nationale," et prévue par la déclaration de Corfou.

Dans la grande guerre actuelle, malgré une insuffisance en matériel, vêtements, nourriture, telle que ne l'a supportée aucun autre pays, le Monténégro a rempli sa mission sacrée envers la Nation Serbe, la Race Slave et les Alliés.

L'effacement de la Dynastie Monténégrine, en tant que premier représentant du pays, — et puis, par dessus cela, possède sans conteste des mérites dans l'Œuvre de la cause nationale, — s'il devait se faire suivant le vœu du "Comité Monténégrin pour l'Union Nationale" serait une attaque à l'honneur, à la dignité et aux droits souverains du Monténégro.

De plus, toute décision qui serait apportée aujourd'hui en ce qui concerne le futur status du Monténégro ne pourrait avoir pleine valeur pour la raison que le principal facteur de l'Etat, la Représentation Nationale, se frouve dans l'impossibilité de participer à l'élaboration de cette décision, que celle-ci émane de la part des représentants officiels, soit encore moins de citoyens exilés dans les pays alliés, dont le nombre est insignifiant en comparaison de la population du pays.

En raison des objections énumérées ci-haut, les soussignés citoyens monténégrins à Paris, déclarent:

Que la grande cause de La Libération et de l'Union de tous les Yougoslaves dans un Etat indépendant, est sacrée pour tous les Monténégrins et que la réalisation de cette Idée séculaire est leur plus noble aspiration. Le droit de choisir le meilleur moyen pour arriver à assurer l'égalité de tous, en un mot le choix du régime social et politique, appartient *exclusivement au peuple*, qui aurait à le faire par la voie du libre consentement.

Qu'en adoptant la déclaration de Corfou, à laquelle n'a pas pris part notre pays, et qui s'est faite à l'insu de ses représentants, A. Radovitch et ses camarades ont commis là non seulement une trahison des droits et des intérêts du Monténégro et de ses citoyens, mais ont également fait preuve dans tout cela de peu de maturité politique en même temps que d'humilité.

En conséquence, les soussignés condamnent avec indignation l'œuvre impolitique, antipatriotique et néfaste aux intérêts nationaux les plus larges, du "Comité Monténégrin pour l'Union Nationale", dont les Members, se sont enlevés le droit de parler au nom du peuple monténégrin, en rompant toutes relations avec le Monténégro, malgré que celui-ci, par la voie de ses représentants actuels ait fait preuve de la meilleure volonté pour une entente fraternelle en vue de la solution de notre problème national.

Paris, le 1. Octobre 1917.

P. Voutchkovitch, ancien Ministre.
(Suivent 95 signatures.)

29. број Гласа Црногорца. Париз, 25. септембра. (8. октобра.) 1917.

Уредник, професор Пери Богдановић

Le Gérant: Edmond Luquin